

שכולל הכל, המקום שהפטרם והעטרות הקדושות מתחברים שם בצרור האשכול.

(נ"א) ויהי מקץ ימים ויבא קין, מה זה מקץ ימים? אלא מאותו שעתידי לאחמר ביה קץ כל בשר בא לפני, ובגין דא ואל קין ואל מנחתו לא שעה, ועוד מקץ ימים, ולא אמר מראש ימים, אלא מהשירים שלו ולא מן היפה, כאדם שבא עני לשער שלו ובזמן שהוא תאב לאכל, כדי שלא לתת לו מהיפה שבמאכלים, לא רוצה לתת לו דבר אחר שאכל את היפה מהכל, כנס את אותו שהוא בסוף ונתן לפני הזה שהתיאש ממנו. אמר לו הקדוש ברוך הוא, לכלב תזרקו אותו, ומשום זה ואל קין ואל מנחתו לא שעה, אבל הכל לא הקריב אלא מהיפה של הכל, זהו שכתוב והכל הביא גם הוא מבכורות צאנו.

ומחלביהן, לא הקריב אלא שירים, ומשום זה וישע יהו"ה אל הכל ואל מנחתו ואל קין ואל מנחתו לא שעה, ויאמר יהו"ה לקין למה חרה לך ולמה נפלו פניך, הלוא אם תיטיב שאת. אמר לו, אם אתה תיטיב מעשיך - שאת, יתעלה קרבנדך, ואם לא תיטיב מעשיך - לפתח חטאת רבך, שיפרע ממך. נאמר כאן רבך, ובמקום אחר כתוב פי תראה חמור שנאך רבך תחת משאו כו' לא תראה את חמור אחיך, זה קין שהוא רובך מכבד עונו, ואם לא רוצה לחזר בתשובה, וחדלת מעזוב לו, שלא עושה מעשה אחיך, ואם חוזר

בתשובה, עזב מעזוב עמו. מה עשה הכל? קם עליו והפילו לארץ, ואחר כך קם קין והרגו, שפן כתוב ויקם קין אל הכל אחיו ויהרגהו, ומשום זה אמר בן סירא, טוב לרע אל תעשה, ולא יגיע אליך רע.

ויאמר יהו"ה לקין אי הכל אחיך כו', אמר רבי שמעון: וכי לא היה יודע הקדוש ברוך הוא איפה היה ששואל אותו, והרי אין מכסה ממנו דבר, כמו שנאמר אם יסתר איש במסתרים

אדם דכליל כללא, אתר דכתרין ועטרין קדישין (ד קיד ע"א) מתחברין תמן בצרורא דאתכלא.

(נ"א) ויהי מקץ ימים ויבא קין מאי מקץ ימים אלא מההוא דעתידי לאחמר ביה קץ כל בשר בא לפני, ובגין דא ואל קין ואל מנחתו לא שעה, ועוד מקץ ימים ולא אמר מראש ימים, אלא משירין דיליה ולא משפירו, כבר נש דאתי מסכנא לתרעהו ובזמנא דאיהו תאיב למויכל, בגין דלא למויב ליה משפירו דמאכל, לא בעי למויב ליה מדי בתר דאכיל שפירו דכלא, בגין ההוא דאיהו בסופא ויהיב למסכנא דא דאתיאש מניה, אמר ליה קודשא בריך הוא לכלבא תרמון ליה, ובגין דא ואל קין ואל מנחתו לא שעה, אבל הכל לא אקריב אלא משפירו דכלא דרא הוא דכתיב והכל הביא גם הוא מבכורות צאנו.

ומחלביהן לא קריב לגביה שירין, ובגין דא וישע יהו"ה אל הכל ואל מנחתו ואל קין ואל מנחתו לא שעה, ויאמר יהו"ה לקין למה חרה לך ולמה נפלו פניך, הלא אם תיטיב שאת, אמר ליה אם אנת תטיב עובדך, שאת יסתלק קרבנדך, ואם לא תטיב עובדך לפתח חטאת רבך דיתפרע מינדך, אתמר הכא רובך ובאתר אחרא כתיב כי תראה חמור שנאך רובך תחת משאו וכו' לא תראה את חמור אחיך דא קין דאיהו רביך מכובד עונו, ואי לא בעי לאהדרא בתיובתא, וחדלת מעזוב לו דלא עביד עובדו דאחוד, ואי הדר בתיובתא עזוב תעזוב עמו, מה עבד הכל, קם עליה ואפליה לארעא ולבתר קם קין וקטליה דכן כתיב ויקם קין אל הכל אחיו ויהרגהו, ובגין דא אמר בן סירא טוב לביש לא תעביד ובישא לא מטי לך.

ויאמר יהו"ה לקין אי הכל אחיך וכו' (בראשית ד ט) אמר רבי שמעון וכי לא היה יודע קודשא בריך הוא אן היה הכל דשאיל ליה,

בתשובה, עזב מעזוב עמו. מה עשה הכל? קם עליו והפילו לארץ, ואחר כך קם קין והרגו, שפן כתוב ויקם קין אל הכל אחיו ויהרגהו, ומשום זה אמר בן סירא, טוב לרע אל תעשה, ולא יגיע אליך רע.

ויאמר יהו"ה לקין אי הכל אחיך כו', אמר רבי שמעון: וכי לא היה יודע הקדוש ברוך הוא איפה היה ששואל אותו, והרי אין מכסה ממנו דבר, כמו שנאמר אם יסתר איש במסתרים

כר? אלא אוי לבני אדם
הטפשים, אטומי הלב, סתומי
העינים, שעליהם נאמר עינים
להם ולא יראו, באור של התורה,
אלו אותם בהמות שלא
מסתכלים ולא יודעים אלא בתבן
של התורה, שהיא קלפה מבחוץ
והמוץ שלה, שנאמר בהם מוץ
ותבן פטורין מן המעשר,
שהחכמים של התורה, בעלי
הסודות, זורקים התבן והמוץ
החיצונים, ואוכלים את החטה
של התורה שהיא מבפנים,
עשרים ושתים האותיות של
התורה שעולות לחשבון חט"ה.
בא וראה, אלו הבהמות חושבים
ששאל אותו הקדוש ברוך הוא
א"י הבל אחיך, כמי שלא ידע
איפה הוא, אלא א"י, הוא
שהסתלק מן אדני, שהוא א'
אהי"ה האם העליונה אנכי, י'
יהו"ה שעולה עמה לרון את קנן.
בגלל זה כשהסתלקה א"י מן
אדני, נשאך ד"ן, בגלל זה א"י
הבל אחיך, ויאמר לא ידעתי
השמר אחי אנכי! לא ידעתי
ששכינה, שהיא אנכי, עמו שם,
א"י שהתעלה האם והבן אל
החכמה לטל ממנו נקמה, ולמה
אל החכמה? משום שהאדם
העליון הוא שנברא אדם תחתון
בדמותו.

ויאמר קול דמי אחיך צועקים
אלי, מה זה דמי? דם הנה צריך
להיות! אלא מה זה דמי? ד"ן
כחשבון דמ"י, וזהו דן אנכי
ואחרי כן יצאו ברכוש גדול. ועוד,
מה זה קול דמי? קול דם הנה
צריך להיות! אלא תרגם
אונקלוס, קול זרעיותיו שעתידים
לצאת מאחיך, אותם ששים רבוא
שעתידים לצאת מהבל, באותו
שנאמר בו בשגם זה הבל, כלם
צועקים מן האדמה. כאן רמז

והא לא אתפסי מניה מלה, כמה דאת
אמר (ירמיה כג כד) אם יסתר איש במסתרים וכו',
אלא ווי לון לבני נשא טפשיא אטימין לבא
סתימי עינא, דעלייהו אתמר (תהלים קטו ה) עינים
להם ולא יראו בנהורא דאורייתא, אלין אינון
בעירן דלא מסתכלין ולא ידעין אלא בתבנא
דאורייתא, דאיהי קליפה מלבר ומוץ דילה,
דאתמר בהון מוץ ותבן פטורין מן המעשר,
דחפימין דאורייתא מארי דרזין זרקין תבנא
ומוץ דלבר, ואכלין חטה דאורייתא דאיהי
מלגאו, כ"ב אתוון דאורייתא דסלקין לחושבן
חט"ה.

תא חזי אלין בעירן חשבין דשאל ליה
קודשא בריך הוא א"י הבל אחיך כמאן
דלא ידע אן הוא, אלא א"י איהו דאסתלק
מן אדני, דאיהו א' אהי"ה אימא עלאה
אנכי, י' יהו"ה דסליק עמה למדן לקין, בגין
דא כד אסתלק א"י מן אדני אשתאר ד"ן,
ובגין דא א"י הבל אחיך, (בראשית ד ג) ויאמר לא
ידעתי השומר אחי אנכי, לא ידענא דשכינתא
דאיהי אנכי, עמיה תמן, א"י דאסתלק אימא
וברא לגבי חכמה למיטל ניקמא מיניה,
ואמאי לגבי חכמה, בגין דאיהו אדם עלאה
דאתברי אדם תתאה בדיוקניה.

ויאמר קול דמי אחיך צועקים אלי, מאי דמי,
דם מבעי ליה, אלא מאי דמי ד"ן
כחשבון דמ"י, ודא איהו (שם טו יד) דן אנכי
ואחרי כן יצאו ברכוש גדול. ועוד מאי קול
דמי, קול דם מבעי ליה, אלא תרגם אנקלוס,
קל זרעין דעתידין למיפק מן אחוץ, אינון
שתין רבוא דעתידין למיפק מהבל, בההוא
דאתמר ביה בשגם זה הבל, כלהו צווחין מן
ארעא, הכא רמיז ענוי הדין ועוות (ד' ק"ד